

“ปัจจุบันนี้เราค้นเคยกับคำว่า เด็กก๊ฟเต็ด (Gifted child) มากขึ้น โดยมีข้อที่ใช้อย่างเป็นทางการว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษ”
“ปัจจุบันนี้เราค้นเคยกับคำว่า เด็กก๊ฟเต็ด (Gifted child) มากขึ้น โดยมีข้อที่ใช้อย่างเป็นทางการว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษ”

ออฟเป็นเด็กชายอายุ 5 ขวบ เรียนอยู่ชั้นอนุบาล 3 คุณครูแนะนำให้คุณแม่พามาปรึกษา ครูบอกว่าออฟไม่ค่อยนั่ง ค่อนข้างซน และไม่คอยตั้งใจเรียน บางครั้งเหม่อลอยเหมือนคิดอะไรอยู่คนเดียว คุณครูบอกว่าเวลาเรียนวิชาไหนที่ไม่ชอบ จะนั่งไม่นาน มองออกนอกหน้าต่าง คิดอะไรของตัวเอง คุณครูต้องเรียกให้มาฟัง แต่วิชาไหนชอบ ก็จะสนใจได้นาน ทำงานเกินจากที่ครูสั่ง ช่างซัก ช่างถาม ในเรื่องที่น่าสนใจ เวลาครูถามอะไรก็มักแย่งเพื่อนฯ ตอบอยู่คนเดียว แต่บ่อยครั้งที่ออฟไม่ร่วมกิจกรรม ชอบก่อกวนในห้องเรียน ทำให้เพื่อนและครูไม่มีสมาธิ จึงถูกคุณครูส่งออกไปนั่งนอกห้องเรียน ซึ่งออฟกลับชอบ เพราะสนุกที่ได้ทำอะไรแตกต่างจากคนอื่น คุณครูยังบอกว่าออฟไม่ยอมนอนกลางวันในช่วงบ่าย ทั้งๆ ที่ช่วงนี้ก็ไม่ยอมนอน สนใจที่จะอยู่ในโลกส่วนตัว ไม่สนใจเพื่อนอย่างไรก็ตาม ผลการเรียนของออฟออกมาดีมาก ออฟเริ่มบวกลบเลขหลัก100 ได้เอง ทั้งๆ ที่คุณครูยังไม่ได้อสอนจริงจัง

ที่บ้านคุณพ่อคุณแม่เล่าว่า ออฟเรียนรู้อะไรเร็วกว่าเด็กวัยเดียวกัน เริ่มพูดคำแรกตั้งแต่อายุเพียง 7 เดือน คุณแม่จำได้แม่นว่า เริ่มพูดคำ "ไป" "มา" อายุ 1 ปี 3 เดือน พูด 4-5 คำต่อกัน และพูดเป็นประโยคได้แล้ว บอกสิ่งต่างๆ ได้ถูกต้องตั้งแต่อายุ 2 ขวบ เปิดปิดคอมพิวเตอร์ เปิดอินเตอร์เน็ตเป็น จากการสังเกตดูคุณพ่อทำเพียงครั้งเดียว จดจำรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ได้ดี เคยจำภาพบนผนังทางสรรพสินค้าแห่งหนึ่งได้ เอามาวาดแล้วไปเล่าให้ครูฟังได้อย่างละเอียดละออ ออฟอ่อนไหวง่าย เวลาถูกดูจะร้องไห้ อยากกินขนมตลอด แต่คุณแม่บอกว่าอ้วนแล้ว ก็ไว้วางใจให้

ออฟมีความสนใจเป็นพิเศษกับเรื่องของชั้นบรรยากาศโลก เรื่องจักรวาลและดวงดาวต่างๆ ชอบอ่านหนังสือและสอบถามพ่อแม่ สนใจว่าดาวดวงนั้น ดวงนี้ข้างในจะมีสิ่งมีชีวิตหรือไม่ ให้แม่อธิบายว่าทำไม จนบ่อยครั้งที่คุณแม่จนปัญญา คุณพ่อคุณแม่บอกว่า ช่วงนี้ออฟหันมาสนใจเรื่องเครื่องบินและยานอวกาศมาก เขาก็จะค้นคว้าจรวดเครื่องบินทุกรุ่น ูไปจนถึงเครื่องบินแต่ละรุ่นในการบิน และการบังคับการบินในห้องนักบิน นอกจากนี้แล้วยังสนใจเรื่องดาราศาสตร์และอวกาศ ขณะที่คนอื่นกำลังนั่งฟังคุณครู แต่ออฟกำลังนั่งเหม่อลอย คิดและจินตนาการถึงวงโคจรของดาวอังคารที่เขาได้ศึกษาค้นคว้ามาที่บ้าน แทบไม่สนใจการเรียนในชั้นเรียนเลย เนื่องจากสิ่งที่อยู่ในความคิดและจินตนาการนั้นน่าสนใจกว่ามาก

จากการตรวจประเมินพัฒนาการ ออฟอายุ 5 ปี แต่มีความสามารถวาดรูปและพัฒนาการของกล้ามเนื้อเล็ก ทำได้เทียบเท่ากับเด็กอายุ 7 ปี คุณแม่เคยพาไปวัดระดับสติปัญญาคร่าวๆ เฉพาะด้านที่ไม่ใช่ภาษา พบว่าสูงถึง 150 อย่างไรก็ดี เนื่องจากออฟไม่ค่อยนั่ง ค่อนข้างซน ก่อกวนเพื่อนในชั้นเรียน และไม่คอยตั้งใจเรียน คุณครูจึงสงสัยว่า ออฟจะเป็นเด็กสมาธิสั้น ให้พามาปรึกษาแพทย์

นี่คือตัวอย่างของเด็กอัจฉริยะที่ต้องเผชิญกับความเข้าใจผิดอยู่อีกมากมาย เพราะความไม่เข้าใจของพ่อแม่หรือครูอาจารย์ แต่ก็ยังมีเด็กอัจฉริยะบางส่วนที่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคปัญหา รักษาความสามารถพิเศษของตนเองไว้ เพื่อสักวันหนึ่งอาจจะเจียรไนแววเก่งจนกลายเป็นอัจฉริยะในอนาคตได้ เด็กอัจฉริยะจะเฉลียวฉลาดกว่าเด็กวัยเดียวกัน ต้องการการปรับเปลี่ยนการเลี้ยงดูและการสอน เพื่อศักยภาพสูงสุดของเด็ก

ปัจจุบันนี้เราค้นเคยกับคำว่า เด็กก๊ฟเต็ด (Gifted child) มากขึ้น โดยมีข้อที่ใช้อย่างเป็นทางการว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษ แต่คนทั่วไปมักเรียกว่า เด็กอัจฉริยะหรือเด็กปัญญาเลิศ อย่างไรก็ตาม ในภาษาไทยมักมีการคำใช้คำทั้ง 3 คำนี้รวมๆ กัน คนทั่วไปมักเข้าใจผิดและมีความเชื่อว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษคือ เด็กที่เก่งรอบด้าน ซึ่งไม่เป็นความจริงครับ เพราะคนเก่งส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงความสามารถอย่างชัดเจนไปเสียทุกด้าน เด็กที่ถูกเรียกอัจฉริยะยังมีทั้งผลดีและผลเสียต่อตัวเด็ก เนื่องจากคนทั่วไปมีความเข้าใจผิด มองเด็กอัจฉริยะด้วยความชื่นชมอย่างเดียว ไม่คิดว่าจะมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือแต่อย่างใด

คำจำกัดความของอัจฉริยะ

เด็กอัจฉริยะ เด็กปัญญาเลิศ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ คือเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงมาก ระดับสติปัญญา (Intelligence quotient หรือ I.Q. อาจสูงถึง 130-140 มีประชากรส่วนน้อยที่ I.Q. สูง คือเกิน 120 ซึ่งเรียกว่าฉลาดมาก และก็มีไม่มากนักในสังคมที่ I.Q. ต่ำกว่าเกณฑ์มากๆ คือน้อยกว่า 70 ซึ่งอาจเรียกว่าระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ หรือบกพร่องทางสติปัญญา ปรกำหนดจำนวนเด็กที่มีความสามารถพิเศษจึงมีความสำคัญมาก เพราะจำนวนเด็กบางคนใช้เกณฑ์จากการทดสอบระดับสติปัญญาด้วย I.Q. Test เด็กอัจฉริยะจะมีไอคิวตั้งแต่130 ขึ้นไป ซึ่งก็คือค่าที่สูงกว่า 2 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviations) นั่นเอง ซึ่งก็คือ 2.5 เปรเซ็นต์ของคนที่ได้คะแนนสูงสุด

ผู้เชี่ยวชาญบางท่านอาจใช้ผลการศึกษา โดยนิยามเด็กอัจฉริยะว่าเป็น เด็กที่สามารถผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เกินกว่าระดับอายุของตนเอง 2 ระดับชั้น เช่น เด็กอายุ 6 ขวบ เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่สามารถทำข้อสอบของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้

อัจฉริยะหรือสมาธิสั้นกันแน่

เด็กอัจฉริยะบางคน ดังเช่นกรณีศึกษาของออฟ ซึ่งมีการแสดงออกที่ทำให้คนรอบข้างไม่เข้าใจ กลับถูกหาว่าสมาธิสั้นหรือผิดปกติ การที่เด็กกลุ่มนี้อาจดูคล้ายเด็กสมาธิสั้น ก็เนื่องจากความที่เขาฉลาดมาก จึงมักมีความอยากรู้อยากเห็น มีพลังงานในตัวเองมาก นอกจากนี้เขาจะมีสมาธิดีมากในเรื่องซึ่งตนเองสนใจ แต่ถ้าเรื่องไหนไม่อยู่ในความสนใจ ก็อาจไม่สนใจเลย จึงดูคล้ายเด็กสมาธิสั้นได้ แต่เรื่องไหนที่สนใจ เขาก็จะพยายามค้นคว้าจนมีความรู้เกินวัย ตัวอย่างเช่นครูอนุบาลอาจเห็นแววของนักเรียนคนหนึ่งอย่างชัดเจน ว่าเป็นเด็กที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่โดดเด่น แต่ที่โรงเรียนประถม ครูกลับบอกว่า

เด็กคนนี้ทำทางจะเป็นปัญญาอ่อน

รู้ได้อย่างไรว่าลูกอัจฉริยะ

จากการศึกษาวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า พัฒนาการของเด็กอัจฉริยะมีดังต่อไปนี้

- ร้อยละ 94 ของเด็กมีสมาธิต่อเนื่องนานกว่าเด็กวัยเดียวกัน
- ร้อยละ 91 มีพัฒนาการทางภาษาเร็ว
- ร้อยละ 60 มีพัฒนาการทางกล้ามเนื้อเร็ว
- เด็กอัจฉริยะเริ่มพูดคำแรกอายุเฉลี่ยเพียง 9 เดือน เริ่มอ่านหนังสือง่ายๆ ได้อายุ 4 ปี
- ร้อยละ 52 ไรต่อความรู้สึกเจ็บปวด

เราลองมาดูว่าลูกหลาน ของเรามีลักษณะเข้าข่ายเด็กอัจฉริยะหรือไม่ โดยจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ครับ

- มีเหตุมีผล เป็นนักคิด
- มักเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว
- สามารถจดจำคำศัพท์ ต่างๆ ได้จำนวนมาก
- มีความจำเป็นเยี่ยม
- ถ้าสนใจอะไรแล้วจะมีสมาธิสนใจ จดจ่อได้เป็นเวลานาน
- เป็นคนอ่อนไหว (Sensitive) จึงรู้สึกเจ็บปวด ผิดหวังได้ง่าย
- คาดหวังว่าทุกอย่างต้องสมบูรณ์แบบ (Perfectionistic) ในวัยอนุบาล เด็กอัจฉริยะบางคนอาจจะค่อนข้างเจ้ากี้ เจ้าการ พยายามจัดการงานหรือเพื่อนๆ

ตามที่ตัวเองต้องการ และจะผิดหวังง่ายเมื่อคนอื่นไม่เห็นด้วย หรือไม่ร่วมมือ เมื่อโตขึ้นเข้าวัยประถม เด็กอัจฉริยะมักจะมีมาตรฐานสูง ทุกสิ่งทุกอย่างต้องดีพร้อม ประกอบกับชอบสิ่งผู้อื่น ชอบทำตัวเป็นเจ้านาย พยายามบริหารจัดการเพื่อน ครู ไปจนถึงพ่อแม่

- ตั้งเครียดง่าย การที่เด็กอัจฉริยะมักจะเครียดง่าย อ่อนไหวง่าย อาจทำให้ถูกผู้ใหญ่มองว่าดื้อ ต่อต้านคุณพ่อคุณแม่หรือคุณครู

โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าถูกดูว่าหรือลงโทษหรือถูกมอง ว่าชอบทำอะไรแตกต่างจากคนอื่น

- มีความรู้และความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดีสูง อาจรู้สึกสงสาร เห็นอก เห็นใจ ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากมากกว่าปกติ เด็กอัจฉริยะบางคนอาจร้องไห้ สงสาร

คนจรจัดที่เก็บขยะอยู่ข้างถนน สงสารตัวละครในโทรทัศน์ที่กำลังถูกกระทำ หรือได้รับความลำบาก

- มีความอยากรู้อยากเห็นมากกว่าเด็กทั่วไป
- หมกมุ่นเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ
- มีพลังมากในการทำสิ่งต่างๆ อาจถูกวินิจฉัยผิดเป็นโรคสมาธิสั้น เนื่องจากเด็กอัจฉริยะมักมีลักษณะอ่อนไหว ตั้งเครียดง่าย หุนหันพลันแล่น อดทนรออะไรไม่ได้

ค่อนข้างสนใจอยู่นิ่ง จึงอาจถูกเขาใจผิดว่าเป็นเด็กสมาธิสั้น อย่างไรก็ตาม เด็กอัจฉริยะส่วนหนึ่งอาจเป็นโรคสมาธิสั้นร่วมด้วยก็ได้ครับ

- ชอบคบเพื่อนที่อายุมากกว่าหรือผู้ใหญ่
- มีความสนใจในเรื่องต่างๆ มากมาย
- มีอารมณ์ขัน แต่มักเป็นอารมณ์ขันที่เพื่อนไม่เข้าใจ
- เป็นนักอ่านด้วย ถ้าอายุยังน้อย เช่น วัยก่อนอนุบาล อ่านหนังสือเองไม่ได้ ก็ชอบที่จะให้พ่อแม่อ่านให้ฟัง เด็กส่วนใหญ่ถ้ายังไม่ได้เข้าโรงเรียนมักอ่านหนังสือไม่ได้

โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่ก็มักจะยังไม่ได้อ่านหนังสือ แต่เด็กอัจฉริยะบางคนอ่านหนังสือได้เร็วกว่าปกติ และอ่านได้ตั้งแต่ด้วยอนุบาล

- ผลิตความยุติธรรม ชอบความถูกต้อง เป็นธรรม
- การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ดีเกินวัย
- เป็นนักสังเกตการณ์ชั้นยอด
- มีจินตนาการกว้างไกล
- มีความคิดสร้างสรรค์
- ชอบซักถาม
- มีอัจฉริยภาพด้านการคำนวณ
- มีความสามารถสูงในการต่อจิ๊กซอว์
- เด็กอัจฉริยะมักมีความมั่นใจในความสามารถเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ของตนเองสูง นอกจากนี้แล้ว ยังต้องการหลักสูตรการศึกษาซึ่งท้าทายมากกว่าเด็กทั่วไป
- เด็กอัจฉริยะบางคนอาจมีพรสวรรค์เป็นพิเศษในด้านดนตรี ศิลปะ วรรณกรรม หรือการคิดแบบวิทยาศาสตร์

อย่างไรก็ตาม เด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือเด็กกึ่งพิเศษ มีหลายสาขา เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ ศิลปะ ดนตรี วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ฯลฯ

ศักยภาพแตกต่างหลากหลายจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการวางแผน และออกแบบหลักสูตร

เราจะได้พูดคุยกันต่อถึงหลักสูตรการศึกษาและสิ่งที่คุณพ่อคุณแม่สามารถจะช่วยเหลือลูกได้ในตอนต่อไป

นพ.กมล แสงทองศรีกมล

กุมารแพทย์ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

ขอขอบคุณข้อมูลจากโรงพยาบาลกรุงเทพ